

SANDRA GĂTEJEANU-GHEORGHE

MARGARETA

Portretul Reginei

Cuprins

Margareta Regina / 5

Cuvânt înainte / 9

Copilaria și adolescența / 21

Studiile și experiența comunitară / 85

România, Societatea și Coroana / 115

Prima vizită pe țărâm românesc / 116

Fundația „Principesa Margareta a României“ / 122

Căsătoria Principesei Moștenitoare / 130

Diplomația Regală / 146

Modernizarea României / 166

Ceremonii Regale / 169

Castelul Regal Săvârșin / 198

Modele Regale / 198

Implicare socială și distincții / 201

Declarația noului Șef al Familiei Regale a României | 215

Proclamația Custodelui Coroanei române către țară | 216

*Discursul Custodelui Coroanei la Sesiunea Solemnă
a Parlamentului României* | 217

Epilog | 219

Margareta Regina

Tradiția regală (ca și Statutul Casei Regale) presupune că la decesul unui suveran, moștenitorul acestuia devine automat Rege sau Regină fără a fi nevoie de niciun fel de proceduri suplimentare. „Regele a murit. Trăiască Regele“, „Le Roi est mort. Vive le Roi“ sau: „The King is dead. Long live the King“ sunt bine-cunoscutele fraze folosite pentru a desemna ascensiunea la tron a unui nou monarh. Sintagma a fost folosită în Anglia încă din 1272, când, în momentul morții lui Henric al III-lea, fiul acestuia, Edward, era plecat în cruciadă. Deoarece lipsa succesiunii la tron ar fi putut declanșa un război civil, Consiliul Regal a decis că tronul nu va rămâne niciodată gol, iar Edward I a fost, astfel, declarat Rege

imediat. Expresia s-a generalizat după ce a fost folosită de Regele Carol al VII-lea, la urcarea pe tronul Franței, în urma decesului tatălui său, Carol al VI-lea, în anul 1422.

Obiceiul de a striga la moartea unui suveran: „Regele a murit. Trăiască Regele“ este o constantă a istoriei monarhiilor europene. Ea exprimă continuitatea și arată modul în care dinastia respectivă merge mai departe, în timp ce memoria suveranului defunct devine una dintre pietrele edificiului regalității.

La data de 5 decembrie 2017, atunci când Regele Mihai a trecut la cele veșnice, Princesa Moștenitoare de până atunci a devenit automat Șeful Familiei Regale a României.

Normele Fundamentale ale Familiei Regale a României, semnate de Regele Mihai I în urmă cu zece ani, au intrat în vigoare la data de 30 decembrie 2007 și au fost făcute publice încă de la acel moment. În document, succesorul Regelui Mihai primea titulatura de „Custode al Coroanei române“.

Deși conform Normelor Fundamentale, *de jure*, este Regina Margareta a românilor, Majestatea Sa a decis să poarte de aici înainte titlul de Custode al Coroanei române.

Așadar formularea corectă referitoare la Șeful Familiei Regale a României este „Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei române“.

Fostul calificativ, cel de „Alteță Regală“, a dispărut odată cu trecerea la cele veșnice a Regelui Mihai, întrucât Familia și Dinastia istorică pe care le conduce nu au fost cele ale unui Principat. Folosirea calificativului de „Alteță Regală“ pentru Custodele Coroanei ar reprezenta o atingere adusă Casei și Familiei, dar mai ales

istoriei României, care a devenit Regat în anul 1881.

Calificativul de „Majestatea Sa“ reflectă poziția Custodelui Coroanei în Familie, Casă și Dinastie. El nu aduce în niciun fel atingere instituțiilor statului român de astăzi.

Când Majestatea Sa este prezentă în reședințele Regale (Palatul Elisabeta, Castelul Săvârșin sau Castelul Peleş), stindardul este arborat pe parcursul șederii sale în acea reședință. Custodele Coroanei române este acum și Marele Maestru al Ordinilor Dinastice „Carol I“ și „Coroana României“. De asemenea, Majestatea Sa Margareta conferă decorațiile regale, brevetul ce însoțește ordinul sau medalia fiind semnate de Custodele Coroanei.

În seara anunțării decesului Regelui sau Reginei, tradiția cere ca noul Suveran să se adreseze națiunii printr-un mesaj televizat. Majestatea Sa Margareta a făcut acest lucru în seara zilei de 5 decembrie: mesajul a reprezentat declarația noului Șef al Familiei Regale a României. A doua zi, Custodele Coroanei s-a adresat

românilor prin intermediul proclamației sale, asumându-și continuarea legământului Regelui Mihai.

Parlamentul României a organizat în decembrie 2017 o ședință solemnă comună a celor două Camere pentru a-l comemora pe Regele Mihai. În discursul rostit cu această ocazie, Majestatea

Sa Margareta a afirmat că va continua să servească interesele fundamentale ale României, pornind de la aceleași valori și principii ca ale tatălui său, iar Coroana va continua să facă tot ce este posibil, alături de instituțiile fundamentale ale statului, pentru progresul țării, în cadrul UE și al NATO.

Cuvânt înainte

Acest volum înfățișează în imagini destinul primei femei din istorie care conduce Casa Regală a României. Pornind de la amintirile Majestății Sale, de la documente, fotografii, de la obiecte personale, dar și de la cele care fac parte din Colecția Regală, unele dintre ele prezentate pentru prima dată în acest album, am încercat să surprind copilăria și adolescența Custodelui Coroanei, studiile și experiența comunitară, viața de familie, interesele și activitățile Majestății Sale Margareta în folosul României. Volumul este o ediție revizuită și actualizată a albumului *Margareta. Portretul Principesei Moștenitoare*, apărut în 2013 la Curtea Veche Publishing.

Destinul Custodelui Coroanei nu poate fi separat de cel al părinților

Majestății Sale, Regele Mihai I și Regina Ana. Născută în exil, la aproape un an și jumătate după ce Regele Mihai fusese forțat să abdice, Majestatea Sa Margareta a preluat de la părinții și bunicii săi tradiția și cultura regală. Toate acțiunile întreprinse de ea „stau sub semnul respectului față de valoare și morală”¹.

Din mărturiile celor mai apropiați membri ai Familiei Regale² descoperim că Majestatea Sa a moștenit de la tatăl său dragostea pentru România și români, loialitatea, simțul datoriei, dar și comportamentul în public al unui conducător de stat. Regina Ana i-a transmis primeia

¹ Diana Mandache, *Patrie și destin. Principesa Moștenitoare a României*, Editura Litera, București, 2012, p. 42.

² *Ibidem*, pp. 42–43.

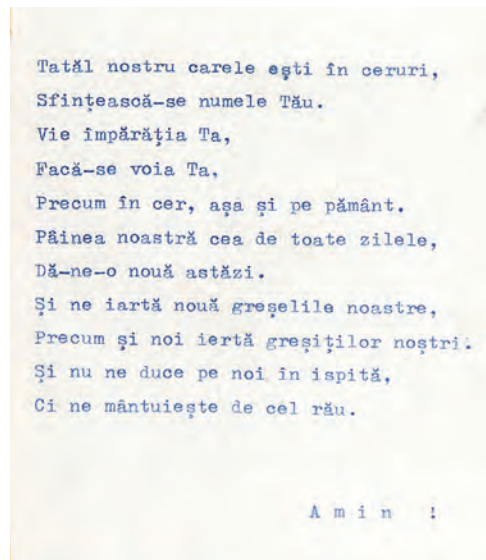

dintre ficele sale simțul umorului, spontaneitatea, frumusețea și curajul. Bunica paternă, Regina Elena, a fost părintele spiritual al Custodelui Coroanei. Simțul estetic, bunătatea și credința sunt doar câteva dintre trăsăturile definitorii pe care Majestatea Sa le-a dobândit de la bunica mult iubită. Prințesa Margareta a Danemarcei, bunica maternă, i-a transmis nepoatei sale, care îi poartă prenumele, dragostea pentru natură, originalitatea și tăria de caracter.

Apropierea de România, țară interzisă Custodelui Coroanei timp de aproape patruzeci de ani, s-a produs încă din primii ani de viață. Regele Mihai obișnuia ca în fiecare seară, înainte ca principesele să adoarmă, să le spună *Tatăl Nostru* în limba română. Fiica lui cea mare păstrează și astăzi rugăciunea sub forma unui text dactilografiat la mașina de scris de către Rege.

Majestatea Sa Margareta s-a format în exil, în Marea Britanie, Elveția și Italia, dar a fost conștientă încă din copilărie că este româncă, iar descoperirea patriei

Textul rugăciunii Tatăl Nostru scris de Regele Mihai pe vremea când Majestatea Sa Margareta era copil.

a fost cea mai puternică dorință a vieții sale.

Frumusețea, eleganța și farmecul Custodelui Coroanei, completate de căldura umană, inteligență, umor, simțul estetic și spiritul său extraordinar, conturează portretul desăvârșit al celei care conduce astăzi Dinastia Națională.

Atât în viața de zi cu zi, cât și în viața profesională, începută în Scoția și, apoi, la Națiunile Unite, Majestatea Sa

Tabloul oferit Majestății Sale de către pictorul Ștefan Călția, Trandafiri, 2011.

Margareta dovedește dinamism, curaj, răbdare, spirit al datoriei și al dreptății.

Ea iubește filmele, lectura și fotografiile, îi plac animalele și este pasionată de bucătăria italiană și de decorațiunile interioare. Fire sportivă, Custodele Coroanei a dus întotdeauna o viață activă, practicând diverse sporturi, însă în tot timpul rămâne preferatul său.

Cel mai important proiect al Majestății Sale, care se bucură de o continuitate de douăzeci și opt de ani,

remarcabilă în spațiul românesc post-decembrist, este Fundația „Principesa Margareta a României“. Organizația a fost înființată la data de 9 august 1990 de către Custodele Coroanei împreună cu Regele Mihai. Inițial, fundația a fost înregistrată în Elveția, însă în aprilie 1991 au fost puse bazele organizației în România. Încă de la început, misiunea fundației a fost cea de a acționa ca un „catalizator pentru dezvoltarea potențialului uman, în spiritul demnității, solidarității și promovării talentului și valorilor culturale românești“. În cei douăzeci și opt de ani de activitate, Fundația a dezvoltat proiecte durabile în domeniile educației, dezvoltării comunității, societății civile, sănătății și culturii. La început, Custodele Coroanei, pe atunci Principesă Moștenitoare, și-a îndreptat atenția către prioritățile momentului – consolidarea și dezvoltarea unor așezăminte de sănătate, în special pentru copii. În prezent, specificul proiectelor Fundației este conferit de caracterul lor intergenerațional. Copiii și bătrânii

sunt încurajați să participe împreună la activități educative, recreative, sportive într-un cadru comunitar.

Locul în care Majestatea Sa se simte astăzi acasă este Castelul Săvârșin. Reședința este totodată locul în care ea trăiește sentimentul prezenței bunicii paterne. Regina-Mamă Elena l-a îndemnat pe Regele Mihai să achiziționeze Castelul în anul 1943 și apoi s-a ocupat îndeaproape de amenajarea lui.

După anul 2001, când proprietatea a fost retrocedată Regelui Mihai, toate eforturile Familiei Regale au fost îndreptate spre renovarea castelului, după fotografiile și documentele găsite în arhivele locale. Lucrările de restaurare se realizează pe baza principiilor agriculturii ecologice și pe cea a dezvoltării potențialului comunității locale prin constituirea Asociației de Dezvoltare Durabilă Săvârșin. Prin intermediul Asociației, a cărei președintă este, Majestatea Sa și-a propus să realizeze trei proiecte esențiale pentru comunitatea locală: *Satul Regal al Meșteșugurilor*, care să cuprindă ateliere

de tâmplărie, de faianță, de fier forjat, de broderie, de sculptură și pictură, de mobilă, de alamă și argintărie și de croitorie; *proiectul Caselor Sociale*, prin care să se ofere locuințe în comun persoanelor cu probleme de sănătate sau de familie; refacerea *Parcului Regal*, care a fost proiectat la jumătatea secolului al XVIII-lea.

Încet, încet, castelul și-a redobândit frumusețea, armonia și autenticitatea, pierdute timp de mai bine de patruzeci de ani. După un efort continuu de opt ani, Majestatea Sa Margareta și Principele Radu au refăcut un model, au onorat un legământ și au câștigat un pariu cu istoria europeană a secolului trecut. În anul 2015, castelul, la exterior și în minunatele lui încăperi, la fel ca și parcul erau exact așa cum le lăseseră generațiile anterioare ale familiei.

Legătura Custodelui Coroanei cu cele patru mari predecesoare ale Majestății Sale, Reginele Elisabeta, Maria, Elena și Ana, este esențială și dovedește continuitatea istorică a monarhiei, în spirit și în fapte. Atât în perioada studiilor

Prespapier aflat pe biroul Majestății Sale.

universitare, cât și după, Majestatea Sa Margareta a arătat o preocupare intensă pentru domeniul social, continuând astfel acțiunile inițiate de Elisabeta, Maria și Elena.

În timpul Războiului de Independență, prima dintre Reginele României a înființat spitale, a organizat îngrijirea ostașilor răniți, a procurat medicamente, a avut grijă de familiile sărace și s-a implicat în numeroase acte caritabile. În plus, în timpul domniei Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, țara noastră s-a transformat dintr-un stat necunoscut

Europei într-o țară europeană în adevăratul sens al cuvântului, atât pe plan politic, cât și cultural. Regina Elisabeta a reușit să atragă atenția Occidentului asupra României, a culturii și valorilor ei. Regina a sprijinit participarea țării noastre la expozițiile internaționale din 1867, 1889 și 1900 cu produse de artizanat, a obținut ca Sinaia să fie una dintre stațiile de oprire ale legendarului tren de lux Orient Express și a fost cofondatoarea, împreună cu Regele Carol I, a croazierelor Regale pe Dunăre. La 1 august 1908, susținută de Carol I, dar și de reprezentanții clasei politice, Regina Elisabeta a înființat Societatea Orbilor din România, centru de importanță majoră în proiectele ei umanitare, conceput să dezvolte, prin organismul său central și prin filialele sale, o serie de instituții în beneficiul adulților și al copiilor nevăzători. Societatea a instituit Azilul Orbilor „Vatra Luminoasă” și Școala primară pentru orbi. În același an, la data de 5 octombrie, Familia Regală asistă la inaugurarea Fundației „Vatra

Luminoasă“, organizație pe care Regina o vedea nu doar ca pe o instituție caritabilă, ci și ca pe una economică și culturală. Acțiunile întreprinse de Custodele Coroanei prin intermediul Fundației constituie, la începutul anului 1990, o apropiere de Regina Elisabeta. Așa cum, la venirea în țară, Regele Carol I și Regina Elisabeta au conștientizat destinul și noua lor identitate, așa și Majestatea Sa Margareta s-a simțit întregită ca om la primul contact cu România. De la cei doi suverani, ea a moștenit credința în exemplul sacrificiului personal, prin care interesele țării și ale monarhiei sunt puse deasupra intereselor personale.

Având o viziune strategică și un simț al diplomației unice, Regina Maria a influențat prin faptele sale destinul istoric al României. Misiunea sa oficială de la Paris, prin care a sprijinit negocierile din timpul Conferinței de Pace de după Primul Război Mondial, a avut un rezultat excepțional din punct de vedere politic – formarea României Mari. Ca și predecesoarea sa, Regina Maria a îngrijit

Broșă primită de Majestatea Sa de la bunica maternă, Prințesa Margareta a Danemarcei.

soldatii aflați în spitalele de pe front în perioada Primului Război Mondial și a fost supranumită Mama Regina, Mama răniților și Regina soldat. Prin eforturile Reginei Maria, legăturile țării noastre cu Marea Britanie au căpătat profunzimi impresionante, marcând importanța pe care România au început să o aibă în politica europeană. De la străbunica sa, Custodele Coroanei a moștenit caracterul vizionar, diplomația, iubirea de țară, dar și frumusețea.

*Copilăria
,
și
adolescența*

Principesa Margareta a văzut lumina zilei la 26 martie 1949, la ora 13:30, în Lausanne, Elveția, în ziua celei de-a 68-a aniversări a Regatului României.¹ Margareta este fiica cea mare a Regele Mihai I² și a Reginei Ana³. Majestatea Sa se naște în exil la aproape un an și trei luni de la plecarea forțată din România

a Regelui Mihai. Custodele Coroanei române poartă numele bunicii materne, Margareta a Danemarcei. În familie i se spune Bunny (Iepuraș), așa cum a numit-o Regele datorită zâmbetului delicat și angelic afișat încă din primele momente de după naștere.

¹ În data de 26 martie 1881 a fost adoptată Legea privind ridicarea României la rangul de Regat de către Parlament.

² Majestatea Sa Regele Mihai I al României, fiul Majestății Sale Regele Carol al II-lea și al Majestății Sale Regina Elena ai României.

³ Majestatea Sa Regina Ana a României, născută ASR Principesa Ana de Bourbon-Parma, fiica ASR Principele René Charles Maria Joseph și al ASR Principesa Margrethe Françoise Louise Marie Hélène a Danemarcei. Regele Mihai și Regina Ana s-au căsătorit în exil, la 10 iunie 1948, în Sala Tronului a Palatului Regal din Atena.

Miniatură de jasp din colecția Majestății Sale.

Una dintre primele fotografii ale Majestății Sale, 1949.

Fotografie din primele luni de viață ale Majestății Sale, realizată de Regele Mihai, 1949.

Ayot St. Lawrence, Anglia.

Majestatea Sa și Principesa Elena, Ayot St. Lawrence, Anglia, 1953–1954.

Majestatea Sa și Principesa Elena, Ayot St. Lawrence, Anglia, 1953–1954.

Majestatea Sa împreună cu Principesa Elena, Anglia, anii 1950.

Custodele Coroanei, Principesa Elena și Principesa Irina împreună cu Regele Mihai și Regina Ana, Ayot St. Lawrence, Anglia, 1955–1956.

Gala Forbes Romania, 2016.

Garden Party la Castelul Peleş, 2016.

Garden Party la Palatul Elisabeta, 2017.

Ceremonie dedicată Societății Naționale de Cruce Roșie.

Gala Forbes Romania, 2018.

La reuniunea Societății Naționale de Cruce Roșie.